

oude kerk

marinus boezem

Oude Kerk

De Oude Kerk (circa 1300 – 1550) is een mooi voorbeeld van de Hollandse gotiek. De gotische stijl bepaalde tussen 1140 en 1500 het gezicht van de beeldende kunsten en de architectuur, met name kerkebouwen. Daarin zie je het duidelijkst de gotische 'drang naar verticaliteit', met ranke torens en spitsramen, die zoveel mogelijk licht binnenhalen. Deze gebouwen reiken letterlijk de hemel in. Wie al die gotische kathedralen bouwden, weten we niet. Uitvoerders bleven vaak anoniem, hun werk voltrok zich *pro Deo* – ter ere van God. Het bouwproces was een langdurige bezigheid. Veel betrokkenen maakten het eindresultaat van hun inspanningen niet mee, maar bouwden voor de generaties die volgden.

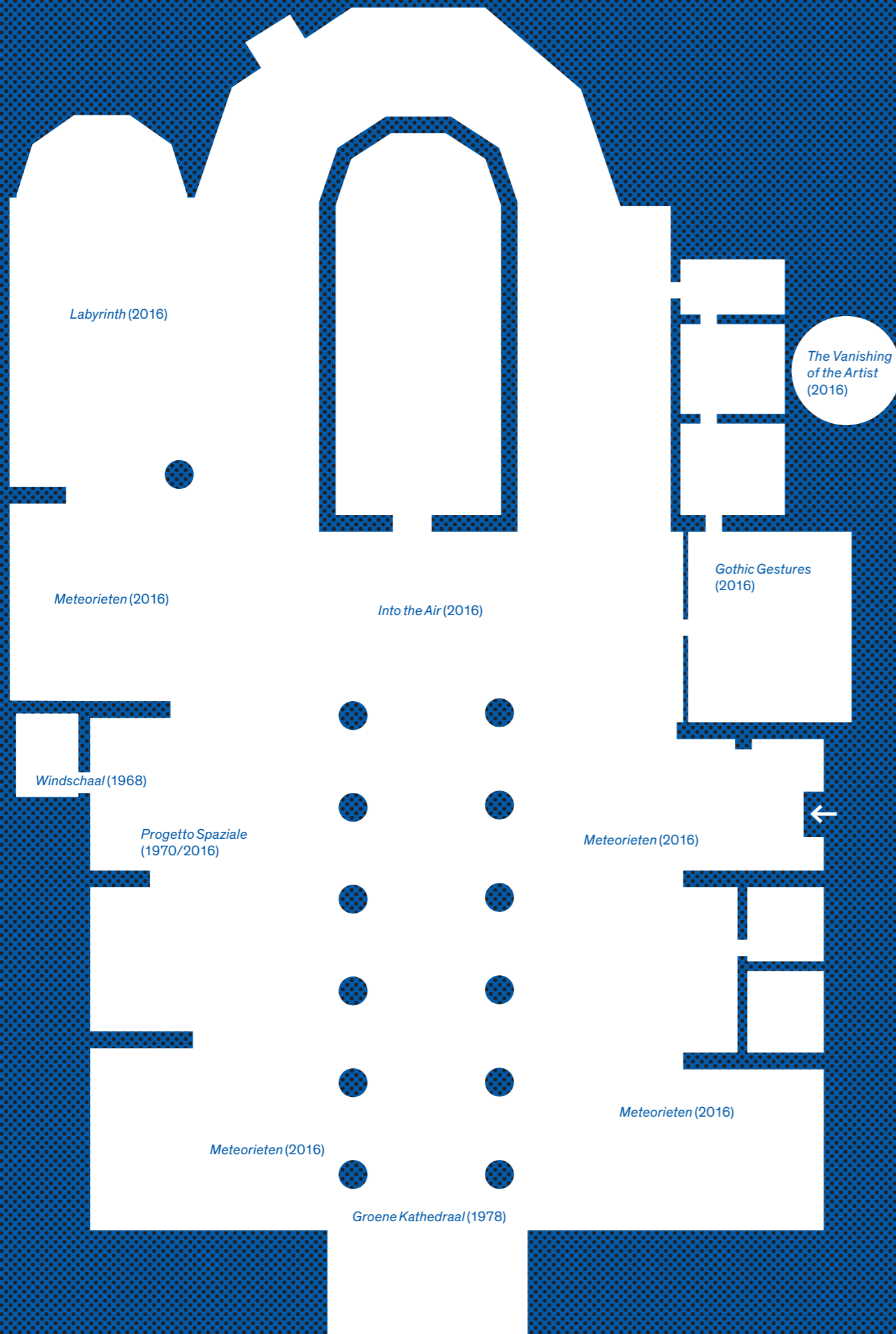
Marinus Boezem

Kunstenaar Marinus Boezem is gefascineerd door gotische bouwkunst. Zo plaatste hij op het eiland Neeltje Jans de plattgrond van de kathedraal van Reims in donkere basaltblokken met witte verbindingslijnen als verbeelding van het gewelf (Kathedraal, 1994). In opdracht van toenmalig koningin Beatrix realiseerde hij bij het Loo in Apeldoorn Kathedraal (1999), een monumentaal werk in bronzen boomstammen. Maar Boezems beroemdste werk is zonder twijfel Gotisch Groeiproject (1978–1987) in de polder bij Almere, samengesteld uit 178 levende Italiaanse populieren en beter bekend als 'de Groene Kathedraal'.

Boezems fascinatie voor gotiek bestaat in de gedachte dat een kathedraalplattgrond het beeldmerk is van een concept, gevormd door gemeenschappelijke denkbeelden en inspanningen. Inmiddels is de gotiek zowel een icoon als een cliché van onze Europese cultuur geworden. Dit zou volgens Boezem de kunstenaar mismoedig kunnen stemmen – hoe kun je aan zulk groots erfgoed nu nog iets nieuws toevoegen? Hoe kun je je als kunstenaar aan zo'n krachtige traditie onttrekken?

Zelf kiest Boezem daarom voor de herhaling van clichés en gebruikt hij onverwachte materialen, zoals wind, licht of veren. Voor hem is gotiek, met de kathedraal als letterlijk hoogtepunt, een metafoor voor de hang van de mens naar het transcendente: het verlangen om op te stijgen en al het aardse achter zich te laten.

24 november 2016 – 26 maart 2017
oudekerk.nl

Windschaal, 1968

De windschaal van Beaufort (1874) brengt windsnelheden gradueel in kaart van 0 (windstil) tot 12 (orkaan). Marinus Boezem stuurde dit stencil met de weerkaart van 26 september 1968 aan vertegenwoordigers van het kunstcircuit. Getekend: ‘Boezem, Medium ter bevordering van hernieuwde ervaringen’. Het weerbericht als kunstwerk, dat veroorzaakte veel ophef. Boezem vond het idee (concept) van zijn kunst belangrijker dan de uitvoering!

Als onderdeel van Weather Drawings was de windschaal te zien in Op Losse Schroeven (Stedelijk Museum Amsterdam, 1969). Voor het eerst werd een ongrijpbaar fenomeen — het weer — als conceptuele kunst gepresenteerd.

Hier in de Oude Kerk is de windschaal een projectie op de muur van het Heilig Graf.

Into The Air, 2016

De bouwlift dient in de Oude Kerk bijvoorbeeld om het orgel te demonteren. Nu staat de lift in de ‘viering’, de vierkante ruimte op de kerkplattegrond. Een liftboy begeleidt je naar 15 meter hoogte, waar Marinus Boezem een persoonlijke boodschap heeft achtergelaten op een ronde spiegel. Langzaam klimt de lift langs de verticale lijn van het gotische kerkgebouw. Klein en nietig worden de mensen beneden, het perspectief van het interieur verandert gestaag. Gedreven door machinale krachten lijkt je voor even het aardse bestaan te ontstijgen. Dat verlangen is menselijk en van alle tijden.

Labyrinth, 2016

In de Mariakapel vormen meterslange witte doeken een labyrint. Je stapt erin en verdwijnt tussen semitransparante stofbanen, zacht bewegend door de wind van ventilatoren. Ze zijn opgehangen rond een van de dikste zuilen in de kapel en camoufleren steeds een deel van de architectuur, die soms op onverwachte wijze weer zichtbaar wordt. Boezem creëert met dit werk een natuurlijke gang door ruimte en tijd. De doeken bepalen dat je niet anders kunt dan uitkomen bij de pilaar, drager van de Europese cultuur. Je zou er eindeloos omheen kunnen cirkelen, want dit labyrint kent geen einde.

Meteorieten, 2016

Als vallende sterren uit een vergeten universum liggen gebroken spiegels op verschillende plekken in de kerk. Zijn de scherven soms overblijfselen van een performance die hier heeft plaatsgevonden? Net als in Boezems performancewerk l'Uomo Volante (1979) weerspiegelen ze een middeleeuws geweld. En daarmee indirect de gefragmenteerde geschiedenis van de Oude Kerk zelf.

Spiegels zijn een terugkerend onderwerp in de zes decennia werk van Boezem. De spiegel vertegenwoordigt tijd en ruimte en scheidt de illusie van vermenigvuldiging.

Gothic Gestures, 2016

Een aantal bewoners en kerkgangers uit het wallengebied rond de Oude Kerk is gevraagd om de kerkplattegrond te borduren op een laken. Dagelijks werken zij enkele uren in de Sebastiaanskapel, totdat hun vingers verstijven van de kou. Een collectief en ambachtelijk maakproces, net als ooit de bouw van de Oude Kerk. De trage vorderingen van het borduurwerk reflecteren de langdurige evolutie van het gebouw. Op die manier ontstaat een relatie tussen geschiedenis, ambacht, omgeving en de conceptuele praktijk van de kunstenaar.

Progetto Spaziale, 1970/2016

De twee monitoren in de nis onder het venster van de Hamburgerkapel geven ruis. De schermen maken lage etherfrequenties zichtbaar en zo ontstaat het typerende ‘sneeuwbeeld’. Het beeld verenigt de taal van het geluid en de identiteit van de lucht. De betekenis van dit werk is minder prozaïsch dan je zou denken. Progetto Spaziale is een poging van de kunstenaar om een fysiek portret van de hemel te maken.

The Vanishing of The Artist, 1983/2016

Kijk, wat zit daar op de zinken dakrand van de kerk? Zo op het oog lijken het twee kleurrijke vogels, maar door de verrekijker in de sacristietuin zie je toch echt een paar schoenen. De schoenen van de kunstenaar. Is hij weggevlogen? Of gesprongen?

De toeristische kijker beneden is zijn knipoog naar het overvolle wallengebied. Dat dreigt ten onder te gaan aan de 12 miljoen bezoekers per jaar, die in en om de kerk gretig op zoek zijn naar stereotype beelden van een vervlogen tijdperk.

Transformation, 2016

Het geluid van de Groene Kathedraal, Almere 1978–1987. In 2016 is het geluid opgenomen van de ruisende populieren uit Boezems Gotisch Groeiproject uit 1978. Het geluid van de Groene Kathedraal, zoals het werk later is gaan heten, vult de Oude Kerk tijdens deze tentoonstelling. Luister, en wees je bewust van die open ruimte ver buiten deze kerk, lucht in beweging en het verstrijken van de tijd.

l'Uomo Volante, 1979

In 1979 voert Boezem in de Vleeshal in Middelburg de performance l'Uomo Volante (de vliegende mens) op. Gekleed in een soort vliegenierspak verkeert de kunstenaar, dankzij de touwen over zijn schouders, in wankel evenwicht met een even zware spiegel. Op het moment dat hij het gewicht van de spiegel niet langer houdt, valt deze in duizend stukken op de stenen vloer. Het gotische geweld van de Vleeshal wordt in de scherven weerspiegeld. Dit werk verenigt de essentiële denkbeelden van ‘ideeënkunstenaar’ Boezem.

En verder	Boezem uit 1980 te horen.
Met muziek, performances, film en gesproken woord staan we op verschillende momenten stil bij het werk van Marinus Boezem in de Oude Kerk. Het is voor het eerst dat de muziek en het werk van Marinus Boezem elkaar op deze schaal treffen.	3 maart 2017
Performance 25 – 28 november 2016	Silence #3. Geluid en de ruimtelijkheid daarvan speelt in de tentoonstelling van Marinus Boezem een subtiele rol. Het ruisen van de wind, de bouwlift, een brekende spiegel. Een finefleur uit de wereld van muziek en geluidskunst brengt op deze vroege vrijdagochtend een ode aan Boezem, zijn tentoonstelling en de Oude Kerk.
Abner Preis, Béatrice Balkou en Yuki Okumura gingen op bezoek bij hun ‘nestor’ in Middelburg. Vanuit deze ontmoeting ontstonden drie performances die ieder op hun eigen manier reageren op het werk van Marinus Boezem. Het programma, getiteld The Absence of Work wordt getoond tijdens het Amsterdam Art Weekend.	26 maart 2017
14 januari, 14:00 uur	Elke dag rond vijf uur ’s middags zet Marinus Boezem muziek op, als afsluiting van de werkdag in zijn atelier. Tijdens het laatste uur van de tentoonstelling gebruikt wereldberoemd cellist en componist Frances-Marie Uitti de actuele weerkaart als partituur voor een muzikale performance. l'Uomo Volante (1979) van Marinus Boezem.
Re-enactment van de performance l'Uomo Volante (1979) van Marinus Boezem.	

Film 28 januari 2017

Een celluloid filmavond met na afloop een goed gesprek. Marian Cousijn (curatorial fellow Tate, Londen) spreekt met Jaap Guldemond (Director of Exhibitions/ Curator EYE Filmmuseum) en Lorenzo Benedetti (curator) over de rol van film in het werk van Marinus Boezem.

Lezing 9 februari 2017

In het programma Reflections wordt aandacht besteed aan de tentoonstelling tijdens Art Rotterdam. De makers spreken over het werk van Marinus Boezem in de context van de Oude Kerk.

Lezing 9 februari 2017

In het programma Reflections wordt aandacht besteed aan de tentoonstelling tijdens Art Rotterdam. De makers spreken over het werk van Marinus Boezem in de context van de Oude Kerk.

Come Closer

Diverse momenten in februari en maart

Met het publieksprogramma Come Closer willen we je op een actieve manier betrekken bij de tentoonstelling. Tijdens vier middagen komen gedachten in beweging en gaan we dieper in op centrale thema’s uit Boezems werk, zoals gemeenschappelijke inspanningen en de collectieve creatie van architectuur. Kijk op oudekerk.nl voor actuele informatie over het programma.

Marinus Boezem

Een solo-expositie van Marinus Boezem in de Oude Kerk, dat betekent niet alleen het grootste aantal nieuwe werken van deze conceptuele kunstenaar sinds jaren, maar ook een zeer toepasselijke locatie: de oudste gotische kerk van Amsterdam. De tentoonstelling is een unieke kans in diverse opzichten. Om een tijdloze blik te werpen op Boezems oeuvre, met de gotische kerk als belangrijk aandachtspunt. Om vroegere werken te herinterpreteren aan de hand van Boezems meest recente scheppingen. En om inzicht te krijgen in het kerkgebouw als ahistorische ruimte, wat gelegenheid biedt vraagtekens te plaatsen bij iets dat algemeen geldt als louter temporeel. Juist in deze context zijn we ons bewust van Boezems pogingen om te ontsnappen aan de simpele vorm van het heden om zo een grotere dimensie van tijdelijkheid te ontdekken. Met een nieuwe verzameling werk, bedoeld om de afmetingen, toestand en waarneming van een expositieruimte te verkennen, onderstreept de tentoonstelling de air van tijdloosheid die het werk van deze kunstenaar altijd met zich meedraagt.

Het woord *tempo* heeft in het Italiaans drie betekenissen: de tijd als opeenvolging van momenten, de ritmische snelheid van muziek en het weerbericht. Alle drie de elementen staan centraal in het omvangrijke oeuvre van Marinus Boezem. Tijd is een sleutelelement in de studie naar de specifieke staat van de hedendaagse situatie. Het heden vormt Boezems vertrekpunt om het concept van tijdloosheid te verkennen, op zoek naar een domein waar tijd kan bevrozen — zoals het interieur van een romaans of gotisch bouwwerk.

Het vervloeien van tijd in natuurlijke omstandigheden wordt zichtbaar in Boezems beroemde Groene Kathedraal, in 1978 bedacht als Gotisch Groeiproject en in 1987 geplant in de buurt van Almere. Hier tekende de kunstenaar met 178 Italiaanse populieren de plattegrond van de Notre-Dame in Reims. Deze blijven tot de dag van vandaag groeien, maar kunnen in een niet al te verre toekomst ook door de wind omvergeblazen worden. Als een soort van biologische archeologie verliezen de symmetrische omtrekken uiteindelijk hun zichtbaarheid. Het weer, eveneens een belangrijk element in Boezems werk – zie de windschaal van Beaufort in de tentoonstelling – dwingt ons bewust te zijn van de ruimte en haar toestand, twee kernbegrippen in het werk van de kunstenaar.

Into the Air (2016) bestaat uit een tijdelijke lift, normaalgesproken te vinden op bouwplaatsen, die bezoekers naar het hoogste punt van de kerk brengt. Het is een sleutelwerk van een kunstenaar die al decennialang zoekt naar nieuwe perspectieven op onze beleving van de werkelijkheid. De ervaring van dit werk houdt verband met het gezichtspunt van een schilder, die vaak een onmogelijk perspectief creëert, een verzonnen invalshoek. Het herinnerde me aan de sensatie die ik voelde bij een doek van Pieter Saenredam, geniaal kunstenaar uit de Hollandse Gouden Eeuw. In zijn befaamde kerkvoorstellingen is een belangrijke rol weggelegd voor piepkleine mensfiguurtjes te midden van ontzagwekkende architectuur. In Saenredams schilderijen beleven we de ruimte via een bijzonder perspectief van geconstrueerde gezichtspunten: het perspectief van de kunstenaar onthult de grootsheid van de architectuur. Net als Saenredam gelooft Boezem dat gebouwen een persoonlijkheid hebben, een eigen karakter. Wat deze kunstenaars gemeen hebben, is een sterke affiniteit met architectuur, de nauwkeurigheid in hun relatie met ruimten en het vermogen die te vertalen naar nieuwe ervaringen. De urgentie van Saenredams kerkgezichten wordt weerspiegeld in de ruimtelijke beleving die Boezem de bezoeker biedt. Het lage standpunt van de Gouden Eeuw-schilders verandert dankzij de lift in een oneindig veel hoger perspectief. De kunstenaars vinden elkaar in de relatie tussen de ruimte en de schaal van de mensen erin. Elevatie transformeert de ruimte. Deze blik van boven wekt associaties met de ontelbare plattegronden die de kunstenaar in diverse gedaanten maakte. Zo vatten we in één oogopslag de architectonische structuur van het gebouw dankzij het *prospettiva a volo d'uccello* (vogelvluchtperspectief), een onmisbaar element uit de renaissancekunst om een landschap te begrijpen en verbeelden.

Tijd is een essentiële factor in Boezems werk, wat tot uiting komt in de frequente toepassing van performances. Gothic Gestures (2016) is zo'n werk in uitvoering, waarin mensen uit de buurt van de Oude Kerk een plattegrond van het gebouw borduren. Tijd, vakmanschap, samenwerking, hoge en lage cultuur, een alledaags object en monumentaliteit krijgen vaste vorm in dit werk: een minimaal gebaar leidt totultieme grootsheid.

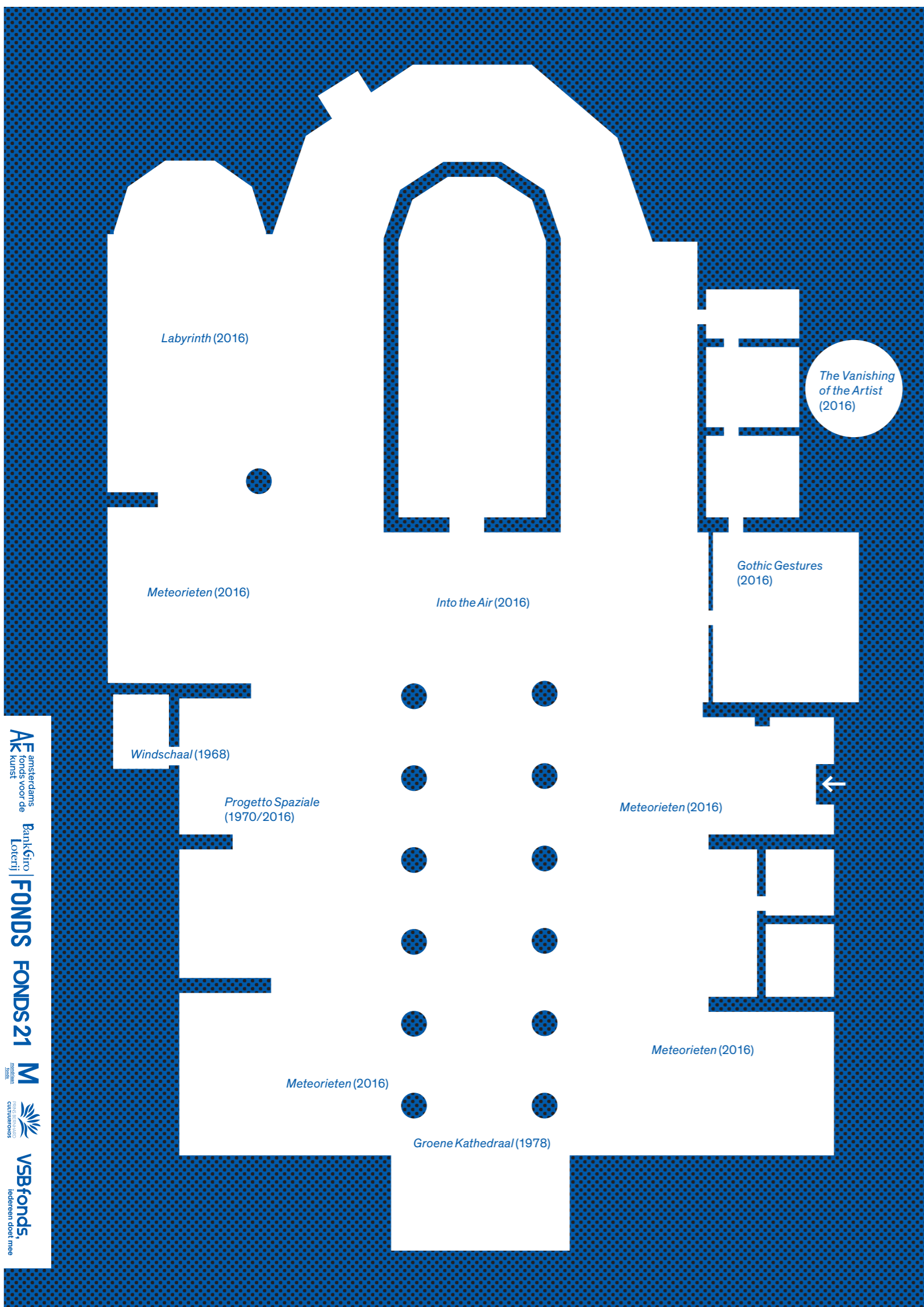
Door te zoeken naar een vertaling van abstracte elementen in concrete vormen brengt Boezem een zekere samenhang in zijn artistiek idioom. In Progetto spaziale (1970/2016) geven twee monitoren de abstracte vorm van het luchtruim weer. Even hedendaags als Boezems volhardend gebruik van de ‘vondst’ als basismateriaal, is het sneeuweffect: een geluid en een vorm die het onzichtbare zichtbaar maken. Dat streven vormt ook de basis van Windschaal uit 1968, hier in de Oude Kerk gepresenteerd in de context van het nu.

Geluid, een terugkerend element in Boezems werk, laat de ruimten versmelten met een specifieke tijdspanne. Naast Progetto spaziale bevat de tentoonstelling twee andere geluidswerken. Als onderdeel van Meteorieten (2016) horen we het geluid van brekend glas door de monumentale kerkruimte galmen, willekeurig het geweld weerkaatsend van de vallende stukken: gebroken spiegels liggen her en der verspreid. Het geluid refereert aan het exacte moment dat de spiegels stukvielen, zich herhalend als de echo van een ongedefinieerd moment. Op die manier verwijst Boezems oeuvre naar de definitie door de Franse filosoof Gilles Deleuze van de tijdloze dimensie van kunst.

In Transformation (2016) horen we de ruis van Boezems befaamde *land art*-project, de Groene Kathedraal. In deze geluidsopname van hoge bomen, geplant op de contouren van de kerk van Reims, herhalen zich twee belangrijke thema’s uit het werk van de kunstenaar: de kathedraal en de wind. Het geluid van architectuur ‘geactiveerd’ door weerselementen is een onderwerp dat Boezem in zijn werk onderzoekt.

De kunstenaar brengt de elementen architectuur en tijd samen in Labyrinth (2016), eveneens een adaptatie van een ouder werk, waarbij een spiraal van textiel door bezoekers betreden wordt. De half-transparante stofstructuur geeft ons een tijdservaring: je ziet de binnenkant en de buitenkant, geleidelijk vervagend, als een beeld dat verloren raakt in de nevelen der tijd. Zo wordt het labyrint niet alleen een metafoor voor tijd en architectuur, maar ook een middel om de werkelijkheid te verbergen en onthullen. Een vorm van simpele complexiteit, een intrinsieke paradox, zoals de kunstpraktijk zelf.

Educatie	Colofon
In het educatieprogramma brengen we kunst in de les en gaan we aan de slag met het erfgoed van Boezem, zoals klimaatkaarten bij aardrijkskunde of gewichtloosheid bij natuurkunde. Scholen en docenten kunnen contact opnemen met info@oudekerk.nl voor een programma op maat.	<i>Tentoonstellingmakers:</i> Jacqueline Grandjean, Lorenzo Benedetti; <i>communicatie:</i> Emma van Wolferen; <i>productie:</i> Fleur van Muiswinkel; <i>teksten:</i> Jacqueline Grandjean, Lorenzo Benedetti; <i>vertaling:</i> InOtherWords, Maria van Tol en Marly Weemen; <i>eindredactie:</i> Marie Baarspul; <i>vormgeving:</i> studio Hendriksen; <i>opmaak:</i> Kaulane Huisman; <i>muziekprogramma:</i> Jacob Lekkerkerker; <i>performanceprogramma Amsterdam Art Weekend:</i> Julia Mullié, Nick Terra; <i>come closer:</i> Michiel van Iersel.

amsterdams
 AK fonds voor de Kunst
 BankGiro Loterij
 FONDS FONDS 21
 M
 COÖPERATIE
 VSBfonds
 Iedereen doet mee

oude kerk

Oude Kerk

The Oude Kerk (circa 1300–1550) is a fine example of the Hollandic Gothic style. Between 1140 and 1500, the Gothic style dominated the look of the visual arts and architecture, especially church buildings. The Gothic 'craving for verticality' is most obvious in the latter, with slender towers and lancet windows to draw in as much light as possible. These buildings literally reach for the skies.

We have little idea of who built all these Gothic cathedrals. Workmen often remained anonymous, doing their work *pro Deo – for God*. The construction process was a long-term commitment. Many of those involved did not live to see the end result of their efforts, but built for subsequent generations.

Marinus Boezem

Artist Marinus Boezem is fascinated by Gothic architecture. For one version of his Cathedral (1994), set on the island of Neeltje Jans in the southern Dutch province of Zeeland, he outlined the plan of Reims Cathedral using blocks of dark basalt with white connecting lines to represent the vaulting. The then Queen Beatrix commissioned him to realize another Cathedral (1999), a monumental work of bronze tree-trunks, at Het Loo Palace in Apeldoorn. But Boezem's most famous work is without doubt his Gothic Growing Project (1978–1987) in the polder landscape near Almere, which is composed of 178 Italian poplars and is popularly known as The Green Cathedral.

Boezem's fascination with the Gothic style is based on the notion that a cathedral plan is the hallmark of a concept, shaped by shared ideas and communal efforts. The Gothic has in the interim been degraded into an icon as well as a cliché of European culture. According to Boezem this could discourage the artist – how can you add something new to such majestic heritage? How, as an artist, can you avoid such a mighty tradition?

Boezem personally opts for the repetition of clichés but uses surprising materials, such as wind, light or feathers. For him, with the cathedral as the literal *summum zenith/apex*, the Gothic is a metaphor for humankind's longing for the transcendent: the desire to ascend and leave behind all that is earthly.

24 November 2016 – 26 March 2017
 oudekerk.nl

marinus boezem

Windschaal (Wind Scale), 1968

The Beaufort Scale (1874) is used to measure wind speeds, from 0 (windless) to 12 (hurricane force). Marinus Boezem sent this stencil print with the weather chart for 26 September 1968 to representatives of the art scene, signing it: 'Boezem, Medium ter bevordering van hernieuwde ervaringen' – 'Boezem. Medium for stimulating renewed experiences.' The weather report as a work of art was something that caused a big furor. Boezem thought that the idea or concept behind his art was more important than its execution!

The wind scale was shown as a component of Weather Drawings in the 'Op Losse Schroeven / Square Pegs in Round Holes' exhibition at Amsterdam's Stedelijk Museum in 1969. It presented an intangible phenomenon – the weather – as conceptual art for the first time. Here in the Oude Kerk the wind scale is a projection on the wall of the Holy Sepulchre.

Into the Air, 2016

In the Oude Kerk the construction lift is used for tasks such as dismantling the organ. The lift currently stands in the 'crossing', the square central space in the church's plan. A liftboy will accompany you to a height of 15 metres, where Marinus Boezem has left a personal message on a round mirror. The lift slowly ascends the vertical line of the Gothic church building. The people below become small and insignificant, the perspective of the interior constantly changes. Propelled by mechanical forces, you briefly seem to soar above your earthly existence. That yearning is human and of all time.

Labyrinth, 2016

In the Lady Chapel, metres-long white swathes of cloth form a labyrinth. Step into it and you disappear amid semi-transparent lengths of cloth, wafting gently in the breeze of rotating fans. These lengths of cloth are draped around one of the thickest columns in the chapel and camouflages part of the architecture, which sometimes reappears in surprising ways. In this work Boezem creates a natural passage through space and time. The lengths of cloth mean that you have no option but to end up at the column, the bearer of European culture. You could circle around it interminably, because this labyrinth is without end.

Meteorieten (Meteorites), 2016

Like falling stars from a forgotten universe, there are broken mirrors lying at various spots in the church. Might the shards be remnants of a performance that took place here? As in Boezem's performance work l'Uomo Volante (The Flying Man, 1979), they reflect a Medieval vaulted ceiling, and thus indirectly reflect the fragmented history of the Oude Kerk itself. Mirrors are a recurring theme in Boezem's oeuvre, which extends over five decades. The mirror represents time and space and creates the illusion of multiplication.

Gothic Gestures, 2016

Residents and churchgoers from the Red Light District surrounding the Oude Kerk were invited to embroider the church's floor plan on cloth. Every day they work for a few hours in the St Sebastian Chapel, until their fingers stiffen from the cold. It is a collective and traditional creation process, just like the construction of the Oude Kerk in centuries past. The building's protracted evolution is reflected in the slow progress of the piece of embroidery. This establishes a relationship between history, handicraft, surroundings and the artist's conceptual practice.

Progetto Spaziale, 1970/2016

The two monitors in the niche beneath the window of the Hamburg Chapel emit noise. The screens visualize low radio frequencies, which results in the typical 'snow effect'. The image unites the language of the sound and the identity of the sky. This work's meaning is less prosaic than you might think. Progetto Spaziale (Spatial Project) is the artist's attempt to portray heaven.

The Vanishing of the Artist, 1983/2016

Look! What can you see there on the church's zinc eaves? At first they look like two colourful birds, but through the telescope

in the sacristy garden you can see a pair of shoes, the artist's shoes. Has he flown away? Or jumped?

The tourist telescope down below is the artist's nod to the overcrowded Red Light District, which is threatened with ruin thanks to the 12 million visitors per year, as they avidly search for stereotypical impressions of a bygone era in and around the church.

Transformation, 2016

The sound of The Green Cathedral in Almere, 1978–1987
The sound of the rustling poplars of Boezem's Gothic Growing Project (conceived in 1978 and planted in 1987) was recorded in 2016. The sound of The Green Cathedral, as the work came to be known, fills the Oude Kerk during this exhibition. Listen, and be aware of that open space far away from this church, air in motion and the passing of time.

l'Uomo Volante, 1979 (video of re-enactment, to be screened in the Spiegelkamer [Mirror Room] from late January 2017)
In 1979 Boezem performed the l'Uomo Volante (The Flying Man) at the Vleeshal exhibition space in Middelburg. This performance will be re-enacted in January 2017 in the Oude Kerk. Dressed in something resembling an aviator's suit, via the ropes across his shoulders the artist finds himself in a precarious balance with a mirror of equal weight. When he can no longer hold the mirror's weight it falls and smashes into thousands of pieces on the stone floor. The vaulted ceiling of the Oude Kerk is then reflected in the shards. This work unites the essential concepts of Boezem, the 'artist of ideas'.

and further
At various moments we will pause for thought in the presence of Marinus Boezem's work in the Oude Kerk in the guise of music, performances, film and the spoken word. This is the first time that music and Boezem's work have met on this scale.

Performance
25–28 November 2016
Abner Preis, Béatrice Balkou and Yuki Okumura went to visit their 'doyen' in Middelburg. This encounter inspired three performances, each of which responds to Marinus Boezem's work in its own way. The programme, entitled The Absence of Work, will take place during the Amsterdam Art Weekend. 14 January 2017, 14:00
Re-enactment of Marinus Boezem's performance piece l'Uomo Volante (1979).

Film
28 January 2017
An evening of celluloid film with a good discussion afterwards. Marian Cousijn (Curatorial Fellow at Tate Modern in London) talks with Jaap Guldemond (Director of Exhibitions/Curator at EYE – the Dutch Film Museum) and Lorenzo Benedetti (independent curator) about the role of film in Marinus Boezem's work.

Music
13 January, 10 February 2017
Silence starts at 8 o'clock on Friday morning with silence... which will then be filled with music – until the strike of the clock summons us to work.

On one of these mornings you will hear a composition by Marinus Boezem from 1980, a sound project for three wind instruments, a vocalist and ventilator fans. The renowned Dutch composer Louis Andriessen, a friend of Marinus, provided advice.

26 March 2017, 16.30 h
Every day Marinus Boezem turns on music at 5 o'clock in the afternoon, as the conclusion to the working day in his studio. During the last hour of the exhibition, the world-famous composer and cellist Frances-Marie Uitti will use the current meteorological forecast as a score for a musical performance and 'play' the weather of the week to come.

Lecture
9 February 2017
The reflections programme will be devoting attention to the exhibition during Art Rotterdam, where the curators will be talking about Marinus Boezem's work in the context of the Oude Kerk.

Come closer
Four moments in February and March
With the come closer public programme we want you to become actively involved with the exhibition. During four afternoon sessions we will activate your minds and explore central themes in Boezem's work in greater depth, such as communal efforts and the collective creation of architecture. Visit oudekerk.nl for the latest information about the programme.

Marinus Boezem

There is something exceptional about the solo exhibition by Marinus Boezem at the Oude Kerk. Not only does it present the largest number of new works by this Dutch conceptual artist for many years, but the exhibition's location is a focal element in his oeuvre: the most important and oldest Gothic church in Amsterdam. This unique moment allows us to take an atemporal position in our perspective on Boezem's oeuvre and reinterpret his historical works through the prism of his most recent projects. It also allows us to gain an understanding of the church as an ahistorical space where it is easy to question whether something can be considered as merely contemporary. In this context we can readily perceive Boezem's efforts to escape a simple form of the present in order to discover a larger temporal dimension. In this exhibition, the timeless character that the artist has always carried with him is underscored by a new body of work that is intended to investigate the dimensions, condition and perception of an exhibition space. In Italian the word *tempo* has three different meanings: time as a continuum of moments, the rhythmical speed of music and a weather report. All three elements are central in the substantial oeuvre that Marinus Boezem has realized over six decades. Time is a key element in the study of the specific condition of the contemporary. For Boezem the contemporary involves an exploration of the concept of timelessness, searching for an alternative sphere in which time can be frozen in an atemporal condition, much like the interior of a Romanesque or Gothic structure.

The flow of time in natural conditions is evident in a work such as Boezem's famous The Green Cathedral, conceived in 1978 and planted near Almere in 1987. Here he outlined the floor plan of the Cathedral of Notre-Dame de Reims using 178 Lombardy poplar trees that continue to grow today, but could be blown over by the wind in the not-so-distant future. As a form of biological archaeology, the cathedral's symmetric form will eventually lose its definition for ever. The weather is another central element in Boezem's work, not only with reference to the Beaufort scale, which will be represented in the show, but also in the way it compels us to consider the space and its condition, which are key considerations in his work.

Boezem's Into the Air (2016) takes centre stage in the exhibition and involves a temporary lift that is normally found on construction sites to carry visitors to the top of the church. It is a signature piece for an artist who for decades has been searching for new perspectives on our perception of reality. There is a strong connection with the viewpoint of a painter, who often imagines an impossible perspective, an invented angle. This exercise reminded me of the sensation of standing in front of a painting by Pieter Saenredam, a genius artist of the Dutch Golden Age. His renowned depictions of churches feature small human figures in the midst of overawing architecture. In paintings by Saenredam we share in a special perspective on the space that is related to specific viewpoints: the artist's perspective reveals the architecture's majesty. Like Saenredam, Boezem believes that buildings have a personality, a specific character. The two artists share a strong affinity with architecture, a precise relationship with spaces and the ability to translate those into a different experience. The immediacy of Saenredam's church views are reflecting in the directness of the experience Boezem offers visitors in a particular space. A different perspective from above, as opposed to the Golden Age painter's ground-level viewpoint. But the element that conjoins them is the relationship between the space and the scale of the people within. Elevation transforms the space. There exists a strong link between this work and the numerous floor plans the artist has created in several guides. The high viewpoint allows us to grasp the building's architectural structure at once, thanks to the *prospettiva a volo d'uccello* (bird's-eye perspective), an essential part of Renaissance art's understanding of landscape and its representation.

If time is an essential factor in Boezem's oeuvre, it's probably indicated by his frequent use of performance. Gothic Gestures (2016) is such a work-in-progress, involving people who live in the vicinity of the Oude Kerk in embroidering the floor plan of the

building. Time, craftsmanship, cooperation, popular and high culture, an everyday object and monumentality are crystallized in this work: a very simple gesture leading to ultimate magnificence.

As he looks for a translation of abstract elements into concrete forms, Boezem finds a means of incorporating a certain coherence into his artistic idiom. In Progetto Spaziale (1970/2016), the artist positions two monitors that convey the abstract form of the sky. Like Boezem's persistent use of the 'find' as a basic material, the white-noise effect is contemporary: a sound and a form to reveal the invisible. This endeavour is evident in the work Windschaal (Wind Scale) (1968) and is presented in a new way in the context of the Oude Kerk.

Sounds are always a central element in the work of Marinus Boezem, merging the surrounding space with a specific time. Apart from Progetto spaziale there are two sound works in the exhibition. One is part of Meteorieten (Meteorites) (2016), in which the sound of breaking glass reverberates around the Oude Kerk's monumental space. Randomly, the work evokes the violence of the falling elements, broken mirrors scattered in different places on the floor of the building. The sound refers to the precise moment when the mirrors were smashed, repeating like an echo of time undefined. In this sense, Boezem's oeuvre addresses French philosopher Gilles Deleuze's definition of the atemporal dimension of art.

The second sound work Transformation (2016) encompasses the noise of The Green Cathedral, Boezem's renowned land art project. This audio recording of 178 trees that were planted in the same outline as Reims Cathedral iterates two major themes in Boezem's work: the cathedral and the wind. The sound of architecture activated by wind is one of Boezem's realms of exploration.

Time and architecture are again brought together in Labyrinth (2016), the adaptation of an older work using strips of textile to create a spiral that can be entered by visitors. The semi-transparent structure helps to experience time: as you are able to see the outside and the inside, they gradually become blurred, like an image lost in time. The labyrinth thus becomes a metaphor for time and architecture, and a device to hide and reveal reality in a different way. It serves as a form to create an easy complexity, like an inherent contradiction closely aligned with artistic practice itself.

Education The education programme brings art to the classroom. We'll take a look at Boezem's heritage, tackling climate maps in geography lessons and weightlessness in physics. Schools and teachers can reach us via info@oudekerk.nl for a customized programme.	Credits <i>Exhibition curators:</i> Jacqueline Grandjean and Lorenzo Benedetti; <i>communications:</i> Emma van Wolferen; <i>production:</i> Fleur van Muiswinkel; <i>texts:</i> Jacqueline Grandjean and Lorenzo Benedetti; <i>translations:</i> InOtherWords and Andrew May; <i>copy-editing:</i> Marie Baarspul; <i>graphic design:</i> studio Hendriksen; <i>layout:</i> Kaulane Huisman, <i>music programme:</i> Jacob Lekkerkerker; <i>Amsterdam Art Weekend performance programme:</i> Julia Mullié and Nick Terra; <i>come closer:</i> Michiel van Iersel.
--	---